

Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 30. októbra 2013 prerokovala a schválila nižšie uvedený vlastný materiál.

Správa o prerokovaní deviatej a desiatej periodickej správy Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie a návrh subjektov zodpovedných za realizáciu odporúčaní obsiahnutých v Záverečnom stanovisku Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie

V dňoch 19. - 20. februára 2013 sa v Ženeve uskutočnilo prerokovanie deviatej a desiatej periodickej správy Slovenskej republiky podľa Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie („dohovor“) pred Výborom na odstránenie rasovej diskriminácie („výbor“). Delegáciu Slovenskej republiky vedenú veľvyslancom Fedorom Rosochom, stálym predstaviteľom SR pri Úradovni OSN a ostatných medzinárodných organizáciách so sídlom v Ženeve, tvorili splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity Peter Pollák, zástupcovia Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva kultúry SR, Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Výbor je jedným zo zmluvných orgánov OSN pozostávajúci z 18 nezávislých expertov. Jeho hlavnou úlohou je monitorovať implementáciu dohovoru jeho zmluvnými stranami. Deviatá a desiatá správa Slovenskej republiky pokrýva obdobie 2009-2012.

Vedúci delegácie SR v úvodnom vystúpení poukázal na najdôležitejšie opatrenia prijaté v SR v oblasti boja proti rasovej diskriminácii za hodnotené obdobie, predovšetkým novelu antidiskriminačného zákona, opatrenia v oblasti školstva, zdravotníctva a bytovej politiky. Osobitne bola predstavená činnosť splnomocnencov vlády SR pre rómske komunity a národnostné menšiny. Časť úvodného prejavu bola venovaná riešeniu problémov rómskej menšiny v oblasti vzdelávania a zamestnanosti a opakovane otvorenej otázke údajných násilných sterilizácií rómskych žien.

Spravodajca Výboru pre SR Anwar Kemal (Pakistan) v krátkosti zhrnul vývoj a dosiahnutý pokrok v implementácii záväzkov SR vyplývajúcich z dohovoru. Poukázal na potrebu zdokonaľiť zber údajov ako nástroja riešenia sociálnych a ekonomických problémov menšín. Znepokojenie výboru pretrváva nad nedostatočnou implementáciou legislatívnych a ďalších opatrení na odstránenie rasovej diskriminácie. Obavy vyvoláva nárast rasovo motivovaného násillia, vrátane antisemitizmu, útokov voči Rómom a migrantom z nečlenských štátov EÚ. Za jeden z najvážnejších problémov označil segregáciu rómskych detí v oblasti vzdelávania. Dotkol sa i otázky násilných vyst'ahovaní Rómov. Konštatujúc veľmi nízky počet udelených azylov v SR, požiadal o informácie, či osoby, ktorým nebol udelený azyl, boli deportované. Na záver podčiarkol, že nepodávanie trestných oznámení kvôli rasovo motivovaným skutkom nie je dôkazom neexistencie rasizmu v krajine.

Doplňujúce otázky členov výboru sa týkali postavenia rómskej menšiny a ostatných menšín v SR, úspechov a kľúčových výziev v oblasti potlačania rasovo motivovanej kriminality, extrémizmu, xenofóbie a ďalších foriem intolerancie. Výbor sa zaujímal o mechanizmy zabezpečenia reprodukčného zdravia, opatrenia na zabránenie etnickej segregácii vo

vzdelávacom systéme SR, bytovú otázku marginalizovaných skupín, či systém vnútroštátnej koordinácie agendy ochrany a podpory ľudských práv.

Odpovede delegácie SR boli vecné a konštruktívne. Dňa 22. februára 2013 zaslala SR dodatočné odpovede na otázky výboru patriace do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Výbor, aj v porovnaní s ostatnými zmluvnými stranami dohovoru osobitne ocenil pravidelnosť SR v predkladaní jej správ v súlade s príslušnými ustanoveniami dohovoru. Zvlášť privítal účasť splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity na prerokovaní správy SR, s ktorým členovia výboru viedli interaktívny dialóg.

Dňa 1. marca 2013 zverejnil výbor svoje záverečné odporúčania adresované SR. Ďalšiu, jedenástu a dvanástu periodickú správu predloží SR k 28. máju 2016.

Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie

Osemdesiate druhé zasadnutie

11. február – 1. marec 2013

Bod 4 programu

Posúdenie správ, komentárov a informácií

predložených zmluvnými stranami podľa článku 9 dohovoru

Posúdenie správ predložených zmluvnými stranami podľa článku 9 dohovoru

Záverečné stanovisko Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie

Slovensko

1. Výbor na svojom 2217. a 2218. zasadnutí v dňoch 19. a 20. februára 2013 posúdil deviatu až desiatu periodickú správu Slovenska (CERD/C/SVK/9-10) predloženú v jednom dokumente (CERD/C/SR.2217 a 2218). Na svojom 2231. zasadnutí (CERD/C/SR.2231) dňa 28. februára 2013 prijal toto záverečné stanovisko.

A. Úvod

2. Výbor víta kombinovanú deviatu až desiatu periodickú správu zmluvnej strany predloženú v súlade s usmerneniami výboru pre predkladanie správ. Výbor tiež víta presnosť a pravidelnosť predkladania periodických správ zmluvnou stranou, čo umožňuje viesť so Slovenskom konštruktívny a pokračujúci dialóg. Ďakuje početnej delegácii zmluvnej strany za ústnu prezentáciu správy a odpovede na otázky a komentáre výboru.

B. Pozitívne aspekty

3. Výbor s uznaním berie na vedomie viaceré zmeny v legislatíve a politikách smerujúcich k odstráneniu rasovej diskriminácie, vrátane:

a) novely antidiskriminačného zákona s účinnosťou od 1. apríla 2013, upravujúcej dočasné vyrovnávacie opatrenia zamerané na odstránenie znevýhodnení, okrem iného na základe rasy, etnického pôvodu, pohlavia a podporujúcej rovnosť príležitostí v práci v súlade s príslušnými smernicami Európskej únie;

b) vytvorenie Úradu splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny v roku 2012, ktorý pôsobí ako poradný orgán;

c) Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005-2015 na roky 2011-2015 a prijatie Stratégie integrácie Rómov do roku 2020 v januári 2012 v súlade s rámcom Európskej komisie a v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti;

d) prijatie Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014 v júni 2014;

e) prijatie piateho akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a ostatných prejavov intolerancie na obdobie rokov 2009-2011 z mája

2009 a vytvorenie Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie v roku 2011;

4. Výbor víta ratifikáciu týchto medzinárodných dohovorov počas hodnoteného obdobia:

a) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho Opčného protokolu z 26. mája 2010;

b) Opčného protokolu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach zo 7. marca 2012.

C. Znepokojenia a odporúčania

Relevantné štatistické údaje

5. Hoci výbor víta informáciu, že sčítanie obyvateľstva v roku 2011 po prvý raz zahŕňalo otázky o jazykoch národnostných menšín, s poľutovaním konštatuje absenciu už v minulosti žiadaných údajov o sociálno-ekonomickom postavení osôb patriacich k menšinám, a to napriek spusteniu projektu pod názvom „Štatistické monitorovanie životných podmienok vybraných cieľových skupín“ v spolupráci s UNDP v roku 2010. Výbor ďalej poznamenáva, že podiel neurčených osôb sa zvýšil z 1 % v roku 2001 na 7 % v roku 2011.

Odvolávajúc sa na revidované usmernenia pre predkladanie správ (CERD/C/2007/1 z 13. júna 2008) výbor pripomína, že údaje rozdelené podľa etnickej alebo národnostnej príslušnosti týkajúce sa sociálno-ekonomického a kultúrneho postavenia rozličných skupín sú užitočnými nástrojmi zmluvnej strany na zlepšenie rovnakého výkonu práv pre všetkých zakotvených v dohovore. Výbor žiada, aby zmluvná strana zahrnula do svojej nasledujúcej periodickej správy aj výsledky uvedeného projektu, a to údaje o životných podmienkach rómskej komunity ako aj o sociálno-ekonomickom postavení ostatných menšín. Výbor taktiež odporúča, aby sa zmluvná strana zaoberala aj vysokým podielom neurčených jednotlivcov v rámci svojho obyvateľstva a aby oživila aktivity vzťahujúce sa k zberu údajov s cieľom získať presné informácie o všetkých etnických skupinách žijúcich na Slovensku.

Zodpovedné subjekty: ŠÚ SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Stanovisko ŠÚ SR: Štatistický úrad SR zisťuje údaje o národnosti pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov na základe uvedenia národnosti podľa vlastného presvedčenia. Štatistiky spĺňajú európske a medzinárodné normy, usmernenia a postupy. Dáta o početnosti jednotlivých národností na území SR sa v období medzi sčítaniami každoročne aktualizujú.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny sa v rámci svojich aktivít venuje aj skúmaniu sociálno-ekonomického postavenia osôb patriacich k národnostným menšinám. Táto otázka je obsiahnutá v každoročne vydávanej správe o postavení a právach osôb patriacich k národnostným menšinám. Osobitne sa venuje demografickej, kvalifikačnej a náboženskej štruktúre národnostných menšín, otázkam zamestnanosti, priamych zahraničných investícií a dopravnej infraštruktúre regiónov obývaných aj príslušníkmi národnostných menšín. Obsahom správy sú i konkrétne odporúčania na zlepšovanie situácie.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity: Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020 identifikovala ako jeden prostriedkov na dosiahnutie cieľov v oblasti nediskriminácie vytvorenie metodológie šandardizovaného zberu anonymných údajov o príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, sexuálnej orientácii alebo iných

charakteristik pri zachovaní princípov ochrany osobných údajov podľa platnej legislatívy. V roku 2012 sa začalo s aktualizáciou Atlasu rómskych komunit (2004), výsledky budú zverejnené v priebehu roku 2013.

Rasovo motivované násilie a trestné činy

6. Výbor berie na vedomie údaje poskytnuté o extrémizme a rasovo motivovaných trestných činoch. Tieto trestné činy sú však prezentované v zlúčenej forme a informácie neobsahujú detailné rozdelenie podľa veku, pohlavia a národnostnej alebo etnickej príslušnosti obetí, ako to výbor požadoval v minulosti. Hoci si výbor všima úsilie zmluvnej strany v oblasti boja proti extrémizmu, vyjadruje obavy z obnovenia činnosti extrémistických organizácií a z informácií obsiahnutých v odseku 70 správy zmluvnej strany, podľa ktorých extrémistické skupiny využívajú niektoré medzery v zákone o zhromažďovaní zabraňujúce zákaz extrémistických aktivít (čl. 2 a 4).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala efektívne opatrenia na stíhanie trestných činov z nenávisťi účinným spôsobom s cieľom odradiť rasistické a extrémistické organizácie. V súlade so svojím Všeobecným odporúčaním č. 15 (1993) o organizovanom násilí založenom na etnickom pôvode výbor vyzýva zmluvnú stranu na ostrážitosť a pripravenosť čím skôr postupovať proti takýmto organizáciám, vyhlásiť za trestné a stíhať financovanie a účasť na ich aktivitách. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby novelizáciami riešila medzery v legislatíve s cieľom zakázať a zamedziť aktivitám extrémistických organizácií ich rozpustením a v prípade potreby vyhlásením za protizákonné. Výbor znovu opakuje svoju žiadosť, aby zmluvná strana poskytla aktuálne štatistické údaje o počte, povahe trestných činov z nenávisťi, odsúdeniach a trestoch uložených páchatelom, prípadne rozdelených podľa veku, pohlavia a národnostnej alebo etnickej príslušnosti obetí a ich odškodnenia.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MS SR

Stanovisko MV SR: S cieľom posilniť opatrenia na boj proti podnecovaniu k diskriminácii a rasovému voči menšinám a migrantom sa v rámci pripravovanej novely Trestného zákona a Trestného poriadku navrhuje rozšíriť možnosť použitia agenta, ako aj možnosť odpočívania a záznamu telekomunikačnej prevádzky i na trestné činy extrémizmu. Novelou sa zároveň navrhuje, aby o trestných činoch extrémizmu bolo vedené štandardné vyšetrovanie prostredníctvom vyšetrovateľa Policajného zboru. MV SR v súčasnosti pripravuje legislatívny návrh novely zákona o priestupkoch s predpokladaným dátumom účinnosti od decembra 2013, v ktorom sa o. i. navrhuje definovať priestupky extrémizmu, ktoré by postihovali aj prejavy rasového násillia voči menšinám, ako aj migrantom. Vo fáze prípravy je legislatívny návrh nového nariadenia ministra vnútra, ktorého obsah bude zameraný na boj proti extrémizmu, vrátane otázok trestného konania a vyšetrovania trestných činov extrémizmu. Pokiaľ ide o otázky „zakázaných združení“, súčasný právny rámec SR (zákon o združovaní občanov) v dostatočnej miere reflektuje odporúčania výboru. Štatistické informácie o trestných činoch sa zhromažďujú a uchovávajú v zmysle ustanovení Trestného zákona. Poskytnutie štatistických údajov podľa ukazovateľa „národnostná alebo etnická príslušnosť“ nie je možné s prihliadnutím na vnútroštátnu právnu úpravu ochrany osobných údajov, podľa ktorého je spracovanie osobných údajov, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod zakázané. Spracovanie osobných údajov čiastočne rieši aj zákon 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, v zmysle ktorého sa osobné údaje odhaľujúce rasový alebo etnický pôvod spracúvajú výhradne pre účely trestného konania.

Stanovisko MS SR: MS SR vedie rezortnú štatistiku o priebehu a výsledkoch trestného

konania. Práve na základe odporúčani výboru zaviedlo MS SR od januára 2011 sledovanie poškodených osôb trestných činov podľa ich veku, pohlavia a národnosti. Od roku 2010 MS SR uvádza v každoročne vydávanej Štatistickej ročenke MS SR prehľad trestných činov s prvkami extrémizmu.

Uplatňovanie Antidiskriminačného zákona

7. Výbor berie na vedomie novelu z 1. januára 2012 týkajúcu sa poskytovania právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi, zameranú na zvýšenie účinnosti prístupu k spravodlivosti pre obeť rasovej diskriminácie. Taktiež berie na vedomie, že zmluvná strana spomína „niekoľko fyzických osôb, predovšetkým rómskej etnickej príslušnosti“ odvolávajúcich sa na antidiskriminačný zákon (CERD/C/SVK/9-10, odsek 140). S poľutovaním však prijíma informáciu, že antidiskriminačný zákon nie je plne funkčný a že dlhé súdne konania predstavujú prekážku pre obeť rasovej diskriminácie domáhajúce sa nápravy. Tiež je znepokojený nízkym počtom sťažností napriek rozmachu rasistických vyjadrení a trestných činov v krajine (čl. 2 a 6).

Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 31 (2005) o predchádzaní rasovej diskriminácii v správe a fungovaní systému trestného súdnictva výbor odporúča, aby zmluvná strana plne uplatňovala antidiskriminačný zákon a na verejnosti, najmä medzi menšinami, rozširovala o ňom informácie týkajúce sa všetkých právnych prostriedkov nápravy v prípadoch rasovej diskriminácie. Výbor nabáda zmluvnú stranu, aby sa zaoberala problémom zdĺhavých súdnych konaní obetí rasovej diskriminácie zabezpečením, okrem iného, aby uvedená novela zákona o právnej pomoci zjednodušila ich prístup k spravodlivosti a aby súdy uplatňovali zásadu obráteného dôkazného bremena v občiansko-právnych konaniach v súlade s § 11 antidiskriminačného zákona. Napokon, výbor žiada, aby zmluvná strana uskutočnila dôkladnú analýzu nízkeho počtu sťažností a prijala konkrétne opatrenia na riešenie tohto problému, vrátane organizovania školenia o nediskriminácii pre príslušníkov polície a sudcov so zameraním na uplatňovanie dohovoru a antidiskriminačného zákona na súdoch. Žiada, aby zmluvná strana zahrnula tieto informácie do svojej nasledujúcej periodickej správy.

Zodpovedné subjekty: MS SR, MV SR

Stanovisko MS SR: Otázka bezvýhradného uplatňovania zásady obráteného dôkazného bremena v občiansko-právnych konaniach, ktorá je ustanovená § 11 antidiskriminačného zákona, bude v nasledujúcom období riešená v rámci rekodifikácie Občianskeho súdneho poriadku zahrnutím tejto zásady aj do tohto kódexu. MS SR venuje osobitnú pozornosť snahe zefektívniť súdne konania jednak dôslednými kontrolami reštančných vecí a zároveň prebiehajúcou prácou na kvalitnej rekodifikácii Občianskeho súdneho poriadku. Osobitný dôraz je venovaný vyvodzovaniu zodpovednosti a disciplinárnym návrhom voči sudcom. V roku 2013 bola prijatá novela antidiskriminačného zákona, ktorá rozšírila definíciu nepriamej diskriminácie tak, aby zahŕňala aj hrozbu vzniku diskriminácie. Zároveň bola upravená definícia dočasných vyrovnávacích opatrení (affirmative action), aby vyslovene zahŕňala odstraňovanie znevýhodnení vyplývajúcich z diskriminácie na základe rasového a etnického pôvodu či príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine. Možnosť prijímať tieto opatrenia sa rozšírila z orgánov štátnej správy aj na samosprávne orgány a súkromné právnické osoby.

Stanovisko MV SR: MV SR, v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Koncepcie proti extrémizmu na roky 2011-2014, organizuje školenia o nediskriminácii pre príslušníkov polície. Príslušníci policajného zboru sú o.i. školení o implementácii záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných

zmlúv v oblasti extrémizmu a rasovo motivovanej trestnej činnosti. Obsah výučby na Akadémii Policajného zboru sa zameriava aj na rasovo motivovanú trestnú činnosť, ľudské práva, rasizmus a extrémizmus s dôrazom na rómsku menšinu. V nasledujúcom období bude Akadémia Policajného zboru naďalej spolupracovať so splnomocnencom vlády SR pre rómske komunity, vedúcou Multidisciplinárnej integrovanej skupiny odborníkov zameranej na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu, ako aj s Ústavom romologických štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Rasistické vyjadrenia v médiách

8. Výbor je naďalej znepokojený hláseným nárastom prejavov nenávisť zameraných najmä proti Rómom, Maďarom a cudzím štátnym príslušníkom v médiách a na internete, vrátane sociálnych sietí, ako aj v športe. Hoci výbor berie na vedomie legislatívne opatrenia prijaté na podporu jazykov národnostných menšín v rozhlasových a televíznych programoch, vyjadruje presvedčenie, že sú potrebné ďalšie opatrenia na obmedzenie nenávisťných prejavov v médiách (čl. 4 a 7).

V súlade so svojimi Všeobecnými odporúčaniami č. 7 (1985) o legislatíve na odstránenie rasovej diskriminácie, č. 15 (1993) o organizovanom násilí z dôvodu etnickej príslušnosti a č. 30 (2004) o diskriminácii proti cudzím štátnym príslušníkom výbor odporúča, aby zmluvná strana identifikovala jednotlivcov alebo skupiny podnecujúce rasovú nenávisť proti menšinám a cudzincom, vyšetrila a uložila primerané tresty za nenávisťné prejavy politikov, vládných predstaviteľov a zamestnancov médií. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby prijala potrebné opatrenia na podporu tolerancie, medzikultúrneho dialógu a rešpektovania rôznosti cielené najmä na novinárov.

Zodpovedné subjekty: MV SR

Stanovisko MV SR: *Jednou z možností zintenzívnenia úsilia v boji proti rasovo motivovaným trestným činom je aktívne plnenie jednotlivých úloh vyplývajúcich z Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014. Na plnení úloh koncepcie sa spolupodieľa Generálna prokuratúra SR a ďalšie ústredné orgány štátnej správy. Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014 komplexne reaguje na spoločenskú situáciu a nárasty prejavov z nenávisťi hlásaných v médiách, na internete a sociálnych sieťach. Efektívne plnenie úloh vyplývajúcich z koncepcie by malo prispieť k obmedzeniu týchto prejavov v akýchkoľvek formách a v mediálnych prostriedkoch.*

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, MK SR

Chýbajúci nezávislý monitorovací orgán

9. Výbor berie na vedomie, že útvar kontroly a inšpekčných služieb je kompetentný vyšetrovať trestnú činnosť príslušníkov policajného zboru, pričom oba subjekty spadajú pod ministerstvo vnútra. Všimá si, že neexistuje nezávislý orgán na monitorovanie a stíhanie údajných prípadov policajnej brutality voči osobám patriacim k menšinovým skupinám, najmä Rómom. Taktiež vyjadruje znepokojenie z hlásených nedostatkov v podobe zlého zaobchádzania s menšinami zo strany policajtov počas vyšetrovania, pri ktorom sa nie vždy berú do úvahy rasové motívy(čl. 4).

Výbor znovu opakuje svoje odporúčanie, aby zmluvná strana vytvorila nezávislý monitorovací mechanizmus na vyšetrovanie trestných činov, do ktorých sú zapojení príslušníci polície. Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 31 (2005) o predchádzaní rasovej diskriminácii v správe a fungovaní systému trestného súdnictva

výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby prijala okamžité opatrenia na účinné vyšetrenie hlásených trestných činov z nenávisti a zabezpečila vyšetrenie všetkých trestných činov s rasovým motívom v súlade s vnútroštátnou legislatívou a dohovorom, berúc do úvahy závažnosť takýchto činov. Výbor žiada zmluvnú stranu o poskytnutie informácií o počte sťažností o zlom zaobchádzaní s osobami patriacimi k menšinovým skupinám podaných proti polícii a aj informácie o výsledkoch vyšetřovania týchto sťažností a konaní uskutočnených na trestnej a disciplinárnej úrovni.

Zodpovedné subjekty: MV SR

Stanovisko MV SR: MV SR starostlivo posúdi odporúčanie výboru. Súčasný stav sa ukazuje ako postačujúci, preto zatiaľ nepredpokladá zmeny v tomto smere. Pokiaľ ide o informácie o počte sťažností o zlom zaobchádzaní s osobami patriacimi k menšinovým skupinám podaných proti polícii, MV SR nemá takéto údaje k dispozícii. Štatistika sťažností vybavovaných odborom sťažnosti a kontroly výkonu štátnej služby úradu kontroly sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z. totiž neobsahuje údaje o počte sťažnosti o zlom zaobchádzaní s osobami patriacimi k menšinovým skupinám podaných proti príslušníkom Policajného zboru ani informácie o ich výsledkoch. Okrem toho, podľa § 8 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov je zakázané spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v politických stranách alebo politických hnutiach, členstvo v odborových organizáciách a údaje týkajúce sa zdravia alebo pohlavného života.

Stigmatizácia a diskriminácia menšín, najmä Rómov

10. Výbor opätovne vyjadruje znepokojenie nad pokračujúcou stigmatizáciou a diskrimináciou Rómov a ich pretrvávajúcou zlou sociálno-ekonomickou situáciou. Výbor je znepokojený odpoveďou zmluvnej strany (CERD/C/SVK/9-10, odsek 149-150), podľa ktorej nebolo možné zvýšiť zastúpenie Rómov v polícii inak ako podľa zásluh, využívajúc rovnaké kritériá pre všetkých. Tiež s poľutovaním konštatuje chýbajúce informácie o počte Rómov nielen v policajnom zbore, ale aj v miestnych volených orgánoch (čl. 5).

Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby zvýšila svoje úsilie zamerané na boj proti diskriminácii Rómov. Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 32 (2009) o význame a rozsahu osobitných opatrení v Medzinárodnom dohovore o odstránení rasovej diskriminácie a Všeobecného odporúčania č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov výbor odporúča, aby zmluvná strana využívala údaje o životných podmienkach Rómov, ktoré budú onedlho zverejnené, s cieľom zabezpečiť vypracovanie a implementáciu naliehavých dočasných vyrovnávacích opatrení na podporu hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv Rómov na základe potreby a v konzultácií s nimi. V tomto kontexte výbor tiež odporúča, aby zmluvná strana bez odkladu implementovala novelu antidiskriminačného zákona, upravujúcu od 1. apríla 2013 osobitné opatrenia pre najviac diskriminované a znevýhodnené skupiny. Výbor ďalej žiada, aby zmluvná strana prijala potrebné opatrenia s cieľom poskytnúť vo svojej nasledujúcej správe informácie o počte Rómov v polícii a v miestnych volených orgánoch.

Zodpovedné subjekty: MS SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Stanovisko MS SR: Novela antidiskriminačného zákona umožňujúca prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení uvádzaných výborom je v súčasnosti účinná. MS SR je otvorené spolupráci s MV SR v prípade potreby prípravy ďalšej zákonnej úpravy umožňujúcej rezortu

implementáciu dočasných vyrovnávacích opatrení v prostredí Policajného zboru SR.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity spracoval Akčné plány stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 pre oblasti: D.2.5 Oblasť finančného začlenenia, D.2.7 Oblasť prístupov smerom k väčšinovej spoločnosti - Iniciatíva integrácie Rómov prostredníctvom komunikácie na roky 2013 - 2015, ktoré budú v blízkej dobe predložené na rokovanie vlády SR. Akčný plán pre oblasť prístupov k väčšinovej spoločnosti vychádza z aktuálnych poznatkov v oblasti sociálnych komunikačných kampaní a komunikácie v občianskom sektore a z poznatkov vývoja vnímania samotných Rómov, vrátane marginalizovaných rómskych komunit. Akčný plán pre finančnú inklúziu vychádza z najnovších poznatkov, kedy finančné nezačlenenie spôsobuje bariéru v prístupe k legálnym bankovým službám a produktom a napomáha fungovaniu šedej a čiernej ekonomiky. Pokiaľ ide o informácie o počte Rómov v polícii a v miestnych volených orgánoch, Ústava SR obsahuje zákaz princípu pripisovanej etnicity a národnosti. Uvedená skutočnosť významne vplyva na zdrojovú časť zbierania takýchto dát. Súčasne podľa § 8 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov je spracovanie osobných údajov, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod zakázané.

Spolupracujúce subjekty: jednotlivé rezorty v zmysle svojich kompetencií.

Pokračujúca *de facto* segregácia vo vzdelávacom systéme

11. Napriek niektorým opatreniam prijatých zmluvnou stranou, vrátane školského zákona z roku 2008 a rozsudku Okresného súdu v Prešove z decembra 2011, ktorý nariadil desegregáciu rómskych žiakov vo väčšinovej základnej škole v Šarišských Michaľanoch, výbor je znepokojený:

- a) pretrvávajúcou *de facto* segregáciou rómskych detí vo vzdelávaní kvôli praxi vytvárania čisto rómskych škôl alebo tried;
- b) informáciou, že rómske deti sú výrazne viac zastúpené v špeciálnych triedach a v „špeciálnych“ školách pre deti s mentálnym postihnutím, ako aj informáciou, že vyššie finančné príspevky pre „špeciálne“ školy pre žiakov s mentálnym postihnutím v porovnaní so školami pre vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia môžu slúžiť na vysvetlenie tejto praxe;
- c) nedostatočným uplatňovaním školského zákona z roku 2008 a antidiskriminačného zákona v oblasti diskriminácie a segregácie vo vzdelávaní a aj nedostatkom jasných implementačných opatrení;
- d) informáciou, že by „rómska reforma“ opätovne zavádzajúca povinnú predškolskú výchovu pre deti zo sociálne vylúčených rodín mohla viesť k diskriminácii a segregácii (čl. 2, 3 a 5).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana posilnila ustanovenia Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020 a revidovaného Národného akčného plánu Dekády začleňovania Rómov a zabezpečila ich účinnú realizáciu. S týmto cieľom vyzýva zmluvnú stranu, aby:

- a) vo svetle Všeobecného odporúčania výboru č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov prijala všetky potrebné opatrenia na odstránenie praxe segregácie rómskych detí v školskom systéme a zabezpečila rovnaké príležitosti v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu;**
- b) zabezpečila spôsoby a prostriedky na odstránenie nadmerného zastúpenia rómskych žiakov v špeciálnych triedach a v špeciálnych školách riešením podstaty tejto**

praxe a integrovala ich do väčšinového vzdelávania; a aby okrem organizovania školení pre učiteľov a sociálnych pracovníkov o právach Rómov zvýšila ľudské a finančné zdroje na vzdelávanie Rómov;

c) prijímala opatrenia na realizáciu účinného uplatňovania školského a antidiskriminačného zákona, vrátane ich rozširovania na školách ako aj ďalšie preventívne opatrenia na ukončenie *de facto* segregácie vo vzdelávaní;

d) zabezpečila, že povinná predškolská výchova sa bude uskutočňovať spôsobom odstraňujúcim nerovnosti medzi deťmi z marginalizovaných skupín a väčšinového obyvateľstva s cieľom predchádzať budúcej segregácii v školstve.

Zodpovedné subjekty: MŠVVŠ SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Stanovisko MŠVVŠ SR: MŠVVŠ SR podporuje vytváranie a skvalitňovanie inkluzívnych podmienok pre vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným, sociálnym alebo iným znevýhodnením v školách hlavného prúdu vzdelávania. Špeciálne školy sa zriaďujú ako školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením s odborným špeciálnopedagogickým, personálnym, materiálo-technickým a priestorovým zabezpečením, ktoré v našich podmienkach nie je možné vytvoriť vo všetkých školách bežného typu. Špeciálne školy existujú vo všetkých európskych krajinách, systém vzdelávania a výchovy je porovnateľný so SR. Úspešná integrácia žiakov so zdravotným postihnutím do bežných základných a stredných škôl si o. i. vyžaduje 2 – 3 pedagógov podľa počtu týchto žiakov v jednej triede súčasne, pričom rôznorodosť zdravotných postihnutí je nezvládnuteľná kombinácia pre vzdelávanie v jednej triede tak, aby neboli zároveň porušené práva na vzdelávanie ostatných žiakov. Vzdelávaniu žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných základných školách a v stredných školách predchádza dlhodobý proces odbornej a ďalšej potrebnej prípravy pedagógov, žiakov a rodičov. Zákonní zástupcovia detí so zdravotným znevýhodnením sa o forme vzdelávania ich dieťaťa rozhodujú dobrovoľne, preto je pre znižovanie počtu žiakov v špeciálnych školách dôležité skvalitniť oblasť diagnostiky a rozvíjať intervencie zamerané na deti a ich rodičov s cieľom pomôcť pred nástupom dieťaťa do školy akcelerovať vývin dieťaťa. Je nevyhnutné podporovať vznik programov zameraných na identifikáciu potrieb včasnej starostlivosti o deti v ranom a predškolskom veku a na zabezpečovanie akcelerácie ich vývinu v súčinnosti s rodičmi a na realizáciu opatrení v spolupráci miestnej správy, štátnej správy v školstve a mimovládnych organizácií, s dôrazom na znevýhodnené oblasti a mestské časti. MŠVVaŠ SR aj v spolupráci so zriaďovateľmi materských škôl vytvára vhodné podmienky na zabezpečenie inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách. Existuje len veľmi malé množstvo materských škôl, v ktorých sú zriadené triedy výlučne pre deti z marginalizovaných rómskych komunit (MRK). Do špeciálnych materských škôl a špeciálnych tried v materských školách sú deti zaradované kvôli konkrétnemu zdravotnému znevýhodneniu. Predprimárne vzdelávanie je pre tieto deti najlepšie riešenie berúc do úvahy ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. MŠVVŠ SR neuvažuje o zavedení povinného predprimárneho vzdelávania len pre deti z MRK. Predprimárne vzdelávanie nesmie byť výsadou len pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Zameriavanie predprimárneho vzdelávania len na určité skupiny vytvára problémy, pretože v praxi je ťažké spoľahlivo identifikovať cieľovú skupinu. Vzniká sklon stigmatizovať príjemcov predprimárneho vzdelávania a môže dokonca viesť ešte k väčšej segregácii v neskorších etapách vzdelávania. V prípade „služieb“ zameraných na určité skupiny je tiež väčšie riziko ich zrušenia, ako v prípade tých služieb, ktorých poskytovanie je prístupné pre každého. Nech je úroveň predprimárneho vzdelávania akokoľvek dobrá, môže len čiastočne kompenzovať chudobu v rodine a socio-ekonomické znevýhodnenie. Aby sa zvýšili dlhodobé pozitíva vysoko kvalitného predprimárneho vzdelávania pre deti zo znevýhodneného prostredia, musí byť predprimárne vzdelávanie prepojené na zamestnanosť, bývanie, zdravie, sociálne služby a pod.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity: V rámci Operačného programu Ľudské zdroje má Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v spolupráci s MPSVR SR v programovom období 2014 – 2020 ambíciu dosiahnuť výrazný pokrok v integrácii Rómov. Prioritou bude predprimárne vzdelávanie v materských školách a zvyšovanie miery hrubej zaškolenosti detí. V oblasti základného a stredného školstva sa bude prioritná pozornosť zameriavať na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a podporu prístupu ku kvalitnému základnému a sekundárnemu vzdelaniu. Dôraz sa bude klásť aj na posilňovanie kvality vysokoškolského vzdelávania a na praktické vzdelávanie v osnovách vyššieho vzdelávania. Zámerom je aj podpora investičných opatrení do školskej infraštruktúry. Od roku 2013 realizuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v rámci programu Progress, projekt - INVESTÍCIA DO DETÍ V RANOM VEKU – PODPORA SOCIÁLNYCH INOVÁCIÍ A RÓMSKEJ INTEGRÁCIE. Projekt overí v praxi aktivity zamerané na rómske matky, ktoré sa osvedčili v pilotnom projekte Dobrý začiatok realizovanom Rómskym vzdelávacím fondom (pilotná fáza bola ukončená v júni 2012). Ide o aktivity zamerané primárne na rómske matky, ktoré výrazne zlepšili vzdelávanie detí v rodine, spoluprácu rómskych rodičov so školami a škôlkami, ale aj postoje rómskych matiek k vzdelávaniu. Do projektu by sa malo zapojiť 525 detí vo veku od 3 do 6 rokov, ktoré budú navštevovať zariadenia predprimárnej výchovy v 21 lokalitách Slovenska. Výstupy projektu by mali slúžiť ako podklad na úpravu legislatívneho prostredia. Úrad splnomocnenca vlády je partnerskou organizáciou v rámci národného projektu Inkluzívny model výchovy na predprimárnom stupni školskej sústavy“ (MRK II), realizácia projektu potrvá do konca septembra 2015. Národný projekt je aktivitou MŠVVŠ SR, jeho priamo riadenej organizácie – Metodicko-pedagogického centra. Okrem toho, začal rokovania s MŠVVŠ SR s cieľom vytvoriť projektu – MRK III – zameraného na inkluzívny model stredoškolského vzdelávania. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity podporuje vzdelávanie aj prostredníctvom svojej Dotačnej schémy 2013 pod názvom „Podpora sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity“. Jednou z aktivít je podpora vzdelávania a výchovy.

Právo na primerané bývanie rómskej komunity

12. Vo svetle stanoviska zmluvnej strany (CERD/C/SVK/9-10, odsek 162), podľa ktorého nedostatočný prístup Rómov k primeranému ubytovaniu je najväčší problém, ktorý zostal v prevažnej miere rovnaký ako v čase predchádzajúceho hodnotenia, výbor vyjadruje vážne znepokojenie, že:

a) boli prijaté nedostatočné opatrenia na podporu práva Rómov na primerané bývanie a na ukončenie územnej segregácie a že niektoré rómske osady, najmä na východe Slovenska, nemajú základné vybavenie, ako sociálne zariadenia, elektrina, pitná voda, kanalizácia a odvoz odpadu;

b) s cieľom segregovať Rómov od zvyšku obyvateľstva boli v niektorých oblastiach vrátane Prešova, Michaloviec, Partizánskeho alebo Trebišova postavené steny a bariéry;

c) navrhované opatrenia „rómskej reformy“ umožňujúce Rómom odkúpiť pozemky v súčasných osadách s cieľom zlepšiť ich životné podmienky môžu zvýšiť segregáciu tejto komunity;

d) nútené vysťahovania a búranie rómskych osád sa uskutočňuje bez poskytnutia alternatívy pre Rómov. Výbor tiež s poľutovaním konštatuje absenciu aktuálnych informácií o situácii Rómov z Plaveckého Štvrtka (čl. 2, 3 a 5).

Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov výbor odporúča, aby zmluvná strana:

- a) účinne implementovala revidovaný Národný akčný plán a Stratégiu integrácie Rómov zabezpečením práva na primerané bývanie Rómov bez diskriminácie a segregácie so zreteľom na dôležitosť tohto práva pre výkon iných práv zakotvených v dohovore, predovšetkým práva na zdravie, vzdelanie a zamestnanie;
- b) zabezpečila zapojenie Rómov a združení, ktoré ich zastupujú, spolu so zvyškom obyvateľstva do projektov výstavby, rekonštrukcie a údržby obydľí; podporovala medzikultúrny dialóg zameraný na riešenie hlboko zakorenenej nedôvery prejavujúcej sa v budovaní protirómskych stien;
- c) zabezpečila, aby sa všetky snahy na podporu prístupu k primeranému bývaniu a zlepšeniu životných podmienok Rómov uskutočňovali spoločne s Rómami a ich organizáciami a aby zvýšené úsilie smerovalo k odstráneniu bytovej segregácie, prihliadajúc na všeobecné odporúčanie výboru č. 19 (1995) o rasovej segregácii a apartheide;
- d) ukončila nútené vyst'ahovania a búranie rómskych osád bez predchádzajúceho upozornenia; v prípade, ak sú takéto búrania nevyhnutné, poskytla Rómom primerané náhradné riešenia bývania a do svojej budúcej periodickej správy zahrnula informáciu o prijatých opatreniach na riešenie situácie Rómov v Plaveckom Štvrtku.

Zodpovedné subjekty: MDVRR SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Stanovisko MDVRR SR: MDVRR SR bude aj v nadchádzajúcom období pokračovať v prijímaní opatrení na podporu nájomného bývania s cieľom zabezpečiť cenovú dostupnosť bývania v zavedenom systéme Programu rozvoja bývania. Z hľadiska dostupnosti bývania a riešenia celého súboru opatrení, ktoré prispievajú ku zvýšeniu kvality bývania, budú miestne samosprávy nabádané vytvárať komplexné plány rozvoja územia a v rámci nich zvyšovať dostupnosť najmä nájomného bývania. Tieto kroky budú príspevkom k integrácii marginalizovaných skupín obyvateľstva, k obmedzeniu sociálnej exklúzie a k eliminácii vytvárania tzv. mestských get vhodným sociálnym mixom obyvateľstva. SR sa snaží vytvárať také podmienky, aby si každý mohol zabezpečiť primerané bývanie v závislosti od svojej sociálno-ekonomickej situácie. K tomu využíva systém niekoľkých ekonomických nástrojov, vrátane poskytovania dotácií na výstavbu sociálneho nájomného bývania v rámci existujúceho Programu rozvoja bývania podľa zákona č. 443/2010 Z.z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní. MDVRR SR bude pokračovať v snahách zapájať cieľovú skupinu do procesu bytovej výstavby. O lokalizácii stavieb nerozhoduje štát, ale miestne samosprávy, v súčasnosti neexistuje žiadny legislatívny nástroj, ktorý by mohol rozhodovanie miestnych samospráv ovplyvňovať. Napriek tomu MDVRR SR odporúča mestám a obciam, aby svojou bytovou politikou prispievali k znižovaniu segregácie a predchádzali tak aj vzniku tzv. „mestských get“. Nová výstavba by nemala zakladať alebo podporovať segregačné tendencie, ktoré by prehľbovali marginalizáciu a vylúčenosť rómskej menšiny. MDVRR SR pri konzultáciách s budúcimi žiadateľmi (obcami a mestami) zdôrazňuje dôležitosť primeraného umiestnenia stavby. MDVRR SR síce vytvára nástroje podporujúce dostupnosť bývania, v rámci svojich kompetencií však nedisponuje „soft“ nástrojmi, ktorými by mohlo ovplyvniť mieru zapojenia rómskej komunity do snahy riešiť svoju bytovú situáciu. Zdôrazňuje, že realizácia opatrení na zlepšenie podmienok bývania nie je možná bez komunitnej sociálnej práce.

Stanovisko Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity: V praktickej činnosti orgánov štátnej správy SR v oblasti regulácie postupov núteného vyst'ahovania v súvislosti so

zabezpečením práva na primerané bývanie, sa presadzujú relevantné ustanovenia Medzinárodného paktu o hospodárskych, kultúrnych a sociálnych právach, aplikovateľné v súlade s ich všeobecným výkladom Výboru pre hospodárske, kultúrne a sociálne práva č. 4 (primerané bývanie) a č. 7 (nútené vysťahovania) a dokumentov pripravených osobitným spravodajcom Rady OSN pre ľudské práva pre právo na primerané bývanie. Ambíciou splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity je príprava všeobecne záväzného právneho predpisu, na základe ktorého by štát odškodnil vlastníkov pozemkov pod nelegálnymi rómskymi osadami odkúpením pozemku alebo zámenou za pozemok vo vlastníctve štátu a v stanovenej lehote by ponúkol na predaj obyvateľom rómskych osád pozemky vo vlastníctve štátu vo forme splátok alebo jednorazovou platbou. Cieľom iniciatívy je vytvoriť právne možnosti riešenia kolízie práv vlastníkov pozemkov. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity vstupuje aktívne do problémov riešenia kolízie uvedených práv s dôrazom na riešenie náhradného bývania alternatívne legalizácie stavieb a vlastníckych vzťahov k pozemkom.

Sterilizácie rómskych žien bez ich plného a informovaného súhlasu

13. Všímajúc si tri rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva proti Slovensku týkajúce sa nútených sterilizácií rómskych žien výbor upriamuje pozornosť na nedostatočné účinné vyšetrowanie tejto praxe zmluvnou stranou a nedostatočné odškodnenie obetí (čl.2, 5 a 6).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana plne implementovala nedávne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a zabezpečila úplnú nápravu a odškodnenie obetí tejto praxe. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby dôkladne vyšetrila všetky prípady nútených sterilizácií rómskych žien a stíhala zodpovedných. S prihliadnutím na Všeobecné odporúčanie č. 25 (2000) o rasovej diskriminácii a jej rodovej dimenzii výbor nabáda zmluvnú stranu, aby prijala primerané opatrenia, vrátane implementácie uznesenia z roku 2012 vzťahujúceho sa k prípadom nezákonných sterilizácií žien a organizovania osobitných školení pre zdravotnícky personál o získavaní informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie a o senzibilizácii zdravotníckeho personálu o rozmanitosti príslušníkov rómskej komunity.

Zodpovedné subjekty: MZ SR, MS SR

Stanovisko MS SR (Kancelária zástupkyne SR pred ESLP): Opatrenia (legislatívne a iné) realizované SR v súvislosti s výkonom rozsudkov v prípade V. C. proti SR, N. B. proti SR a I. G., M. K. a R. H. proti SR sú v súčasnosti sledované Výborom ministrov Rady Európy. Sťažovateľkám V. C. a N. B. bolo ministerstvom spravodlivosti vyplatené súdom priznané finančné zadosťučinenie (v prípade tretieho rozsudku uplynie lehota na vyplatenie 29. júla 2013). Pre vnútroštátne súdy predstavuje rozsudok V. C. proti Slovenskej republike (ako i ďalšie dva spomenuté rozsudky) významný návod, ako postupovať pri posudzovaní žalôb o odškodnenie žien dotknutých pochybeniami v súvislosti so sterilizáciou a pri stanovovaní výšky odškodnenia. V súvislosti s výzvou výboru na dôkladné vyšetrenie všetkých prípadov nútených sterilizácií MS SR poukazuje na správu Komiséra RE pre ľudské práva o SR z 29. marca 2006. Komisár v záveroch svojej správy nepožadoval ďalšie vyšetrowanie zo strany SR, jeho odporúčania sa týkali len otázky odškodnenia obetí porušenia práv podľa EDLP v dôsledku vykonania nezákonných sterilizácií. V prípade V.C. ESLP od SR nepožadoval, aby vnútroštátne orgány začali trestné konanie z vlastnej iniciatívy, pretože nezistil, že by lekári konali so zlým úmyslom alebo so zámerom zle zaobchádzať so sťažovateľkou (ods. 126 rozsudku V. C. proti SR). Pokiaľ ide o sťažovateľkami namietané porušenie článku 3 EDLP (v jeho procesnej časti) z dôvodu neúčinnosti vyšetrowania ESLP v prípade V. C. proti SR

konštatoval, SR čl. 3 EDLP neporušila. K rovnakému záveru dospel v prípade N.B. proti SR. Porušenie čl. 3 konštatoval iba v prípade I. G., M. K. a R. H. proti SR. V každom prípade, predložené dôkazy ESHP nepresvedčili, že by išlo o časť organizovanej politiky alebo že by správanie zdravotníckeho personálu bolo rasovo motivované. Uvedené rozsudky ESHP nepotvrdili tvrdenia o mnohopočetných nezákonných sterilizáciách rómskych žien.

Stanovisko MZ SR: MZ SR predložilo návrh zákona, ktorým sa mení zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedený zákon upravil splnomocňovacie ustanovenie na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa upravia podrobnosti v postupoch pri vytváraní podmienok garantujúcich poskytnutie informovaného súhlasu na vykonanie sterilizácie v súlade so smernicou prijatou Medzinárodnou pôrodnickou a gynekologickou federáciou a vzory informovaného súhlasu v štátnom jazyku a jazykoch národnostných menšín. V súčasnej dobe je v legislatívnom procese návrh vyhlášky MZ SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín. Prijatím legislatívy v roku 2004 sa pred každým zdravotným výkonom vyžaduje podpis informovaného súhlasu, ktorému predchádza vhodné poučenie. Od roku 2011 je pre rómske ženy k dispozícii preklad informovaného súhlasu do rómskeho jazyka. Od roku 2007 s rómskou komunitou úzko spolupracujú komunitní pracovníci, hlavne v oblasti zdravotnej starostlivosti. MZ SR považuje vyšetrovanie prípadov rómskych sterilizácií za dostatočné a prijaté opatrenia za efektívne.

Aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia o ľudských právach a dohovore

14. Výbor si všima pretrvávajúce negatívne vnímanie menšín, predovšetkým Rómov, zo strany väčšinového obyvateľstva (čl. 7).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana naďalej organizovala školenia v oblasti ľudských práv s cieľom podpory povedomia o tolerancii, medzietnického dialógu a harmónii zamerané predovšetkým na orgány činné v trestnom konaní, sudcov, učiteľov, zdravotnícky personál a sociálnych pracovníkov.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MPSVR SR, MZ SR, MS SR

Stanovisko MV SR: Akadémia Policajného zboru v Bratislave realizuje vzdelávanie o ľudských právach v I. a II. stupni vysokoškolského štúdia a v rámci špecializačného policajného štúdia. Témy prednášok sa priebežne aktualizujú. Téma sa vyučuje v rámci predmetu Ľudské práva, v rámci ktorého sa vzdeláva o univerzálnej a európskej systéme ochrany ľudských práv, predovšetkým Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý je priamo aplikovateľný v praxi policajných orgánov a orgánov verejnej správy. V rámci predmetu Ústavné právo je výučba zameraná na vnútroštátne aspekty ochrany ľudských práv. V predmetoch Medzinárodné právo a Európske právo je výučba zameraná aj na analýzu najdôležitejších medzinárodných ľudskoprávných dokumentov. V oblasti vyšetrovania sa upriamuje pozornosť na efektívne využívanie dôkazných prostriedkov v procese vyšetrovania jednotlivých druhov trestnej činnosti. V špecializačnom policajnom štúdiu pre absolventov civilných a vojenských vysokých škôl sa ľudské práva a policajná etika vyučujú v rámci predmetu Polícia a ľudské práva. Zámerom je vo vzdelávaní o ľudských právach pokračovať. Na MV SR je akreditovaný vzdelávací projekt ďalšieho vzdelávania policajtov „Doplňujúci kurz pre príslušníkov Policajného zboru zameraný na výkon služby v rómskej komunite“. Cieľom aktivity je poskytnúť informácie o špecifikách trestných činov

páchaných rómskou komunitou a páchanej na rómskej komunite, o taktikách vykonávania služobných zákrokov v komunite a špecifikách výkonu služby v rómskej komunite s dôrazom na rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd. V roku 2013 sa plánuje školiť približne 100 policajtov.

Mandát Slovenského národného strediska pre ľudské práva

15. Výbor vyjadruje znepokojenie, že Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (SNSLP), ktoré získalo status B národných ľudskoprávných inštitúcií v októbri 2007 Medzinárodným koordinačným výborom (MKV), stratilo akreditáciu v roku 2012, pričom zmluvná strana neuskutočnila potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť súlad s Parížskymi princípmi (rezolúcia VZ OSN 48/134). Výbor vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom adekvátnych finančných a personálnych zdrojov, ktoré by umožňovali SNSLP potrebnými prostriedkami šíriť informácie o antidiskriminačnom zákone a pomáhať obetiam rasovej diskriminácie (čl. 2).

Pripomínajúc svoje Všeobecné odporúčanie č. 17 (1993) o vytvorení národných inštitúcií s cieľom zjednodušiť implementáciu dohovoru výbor odporúča, aby zmluvná strana posilnila nezávislosť a mandát SNSLP a poskytla mu finančné a personálne zdroje potrebné na účinný boj proti diskriminácii. Výbor nabáda zmluvnú stranu zabezpečiť, že SNSLP bude spôsobilé fungovať v súlade s Parížskymi princípmi a úspešne sa bude uchádzať o akreditáciu.

Zodpovedné subjekty: MS SR, SNSLP

Stanovisko MS SR: Kompetencia MS SR vo vzťahu k SNSLP sa týka výlučne jeho zamerania a činnosti. Finančné a s tým súvisiace personálne zdroje SNSLP sa odvíjajú od dotácie zo štátneho rozpočtu z kapitoly Všeobecná pokladničná správa, ktorá tvorí takmer celý rozpočet tejto organizácie. Ďalšia akreditácia SNSLP sa odvíja od podania žiadosti o akreditáciu Strediskom. MS SR v stanovisku uvádza, že tieto otázky nesúvisia s legislatívnym základom SNSLP, ktoré MS SR nemá právomoc ovplyvniť. MS SR navrhuje, aby bolo vyňaté zo zodpovedných subjektov a nahradené MF SR. V prípade potreby úpravy zákona č. 308/1993 Z.z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov na účely akreditácie je MS SR pripravené so strediskom spolupracovať.

Stanovisko SNSLP: SNSLP nie je dlhodobo dostatočne finančne zabezpečené. Situácia je v priamom rozpore s odporúčaniami Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva z mája 2012. SNSLP potrebuje navýšiť dotáciu finančných prostriedkov o sumu približne 300 tis. EUR v porovnaní so súčasným stavom. Rovnako je nevyhnutné, aby SNSLP opätovne získalo možnosť zúčastňovať sa na súťažiach o poskytnutie finančných prostriedkov určených na projekty v SR. Po reforme a modernizácii SNSLP odštartovalo rokovania o novele zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva, aby získalo Status A. V zmysle uznesenia č. 54 prijatého na zasadnutí Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť prijal minister spravodlivosti SR úlohu iniciovať a koordinovať nezávislý audit SNSLP. SNSLP ústretovo a s cieľom budovať dobré vzťahy, súhlasilo s vykonaním auditu. Výsledky auditu sú pozitívne a svedčia o súlade činnosti SNSLP so zákonmi.

Stanovisko MF SR: SR nebude v časti o financovaní SNSLP realizovať odporúčanie.

Zodpovednosť zmluvnej strany implementovať dohovor

16. Výbor so znepokojením poznamenáva, že zmluvná strana považuje autonómnosť

miestnych samosprávnych orgánov za hlavnú prekážku k dosiahnutiu nediskriminácie v prístupe k sociálnemu bývaniu rómskej komunity (CERD/C/SVK/9-10, odsek 203), vrátane implementácie odporúčaní výboru týkajúcich sa situácie v Dobšinej (oznámenie č. 31/2003, p. L.R. a i.). Vyjadruje obavy zo zjavne nedostatočne účinnej reakcie zmluvnej strany na niektoré rozhodnutia miestnych orgánov týkajúce sa odopretia prístupu Rómov k bývaniu a v iných prípadoch financovania výstavby stien oddelujúcich rómske osady od zvyšku obyvateľstva (čl.2 a 5).

Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala účinné opatrenia na implementáciu dohovoru a zabezpečila, aby zásada samosprávy miestnych a regionálnych orgánov nebola prekážkou medzinárodných ľudskoprávných záväzkov podpory ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv znevýhodnených alebo diskriminovaných skupín, ako sa uvádza v dohovore. Výbor opätovne opakuje svoje odporúčanie, aby zmluvná strana implementovala odporúčania o oznámeniach podľa čl. 14 dohovoru, predovšetkým v súvislosti so situáciou v Dobšinej, a aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe uviedla aktuálne informácie.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MZVaEZ SR

Stanovisko MV SR: MV SR nemá výhrady k zaradeniu medzi povinné subjekty.

Stanovisko MZVaEZ SR: MZVaEZ SR bude naďalej zabezpečovať kontakt SR so zmluvnými orgánmi OSN.

Spolupracujúce subjekty: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Stanovisko Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity má zriadených päť regionálnych kancelárií (Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Prešov, Spišská Nová Ves a Košice). Pracovníci regionálnych kancelárií sa, okrem iného, stretávajú s predstaviteľmi samosprávy a MVO daných lokalít a spoločne konzultujú plánované zámery a projekty smerované k zlepšeniu postavenia Rómov na Slovensku. V prípade zistenia neoprávneného postupu zo strany verejnej správy, úrad splnomocnenca zaujme stanovisko, ako i potrebné právne kroky.

D. Ostatné odporúčania

Ratifikácia ostatných zmlúv

17. Berúc do úvahy nedeliteľnosť ľudských práv výbor vyzýva zmluvnú stranu zvážiť ratifikáciu medzinárodných zmlúv o ľudských právach, ktoré doposiaľ neratifikovala, predovšetkým zmluvy obsahujúce ustanovenia priamo relevantné pre komunity, ktoré môžu byť vystavené rasovej diskriminácii, napríklad Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín.

Zodpovedné subjekty: MPSVR SR, MV SR

Stanovisko MPSVR SR: MPSVR SR nepodporuje ratifikáciu Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov z dôvodu, že dohovor nerozlišuje medzi legálnym a nelegálnym pobytom daných osôb na území príslušnej krajiny.

Stanovisko MV SR: MV SR v súčasnosti neodporúča pristúpiť k ratifikácii Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov. Základnou prekážkou ratifikácie predmetného dohovoru je, že sa zameriava na všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov bez ohľadu na to, či ide o osoby s legálnym pobytom na území danej krajiny alebo zdržiavajúcich sa na jej území nelegálne.

Otázky, ktoré sú obsiahnuté v predmetnom dohovore OSN, má Európska únia do veľkej miery už premietnuté vo svojej migračnej politike. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že politika Európskej únie rozlišuje medzi postavením príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom a medzi tými, ktorí sa zdržiavajú na území členských štátov Európskej únie nelegálne.

Následné opatrenia k Deklarácii z Durbanu a akčnému programu

18. Vo svetle všeobecného odporúčania č. 33 (2009) o následných opatreniach hodnotiacej konferencie v Durbane výbor odporúča, aby zmluvná strana pri implementácii dohovoru do vnútroštátnej legislatívy realizovala Deklaráciu z Durbanu a akčný program prijatý v septembri 2001 na Svetovej konferencii proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej intolerancii, prihliadajúc na záverečný dokument Durbanskej hodnotiacej konferencie, ktorá sa konala v Ženeve v apríli 2009. Výbor žiada, aby zmluvná strana zahrnula do svojej nasledujúcej periodickej správy informácie o akčných plánoch a iných opatreniach prijatých na implementáciu Deklarácie z Durbanu a akčného programu.

Zodpovedné subjekty: *MZVaEZ SR*

MZVaEZ SR zahŕnie v rámci prípravy nasledujúcej periodickej správy aj informácie o opatreniach a ďalších plánoch do budúcnosti s cieľom implementovať deklaráciu a akčný program z Durbanu.

Konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti

19. Výbor odporúča, aby zmluvná strana pokračovala v konzultáciách a rozširovaní dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti pôsobiacimi v oblasti ochrany ľudských práv, predovšetkým v boji proti rasovej diskriminácii, pri príprave nasledujúcej periodickej správy a prijímaní následných opatrení k záverečným odporúčaniam.

Zodpovedné subjekty: *MZVaEZ SR bude pokračovať v implementácii uvedeného odporúčania. Vhodnou platformou je spolupráca v rámci Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Rada vlády je hlavným poradným orgánom vlády SR pre agendu ľudských práv pozostávajúca zo zástupcov vládnej i mimovládnej sféry. Koordinácia vnútroštátnych ľudskoprávnych politik prináleží podpredsedovi vlády a ministrovi zahraničných vecí a európskych záležitostí ako predsedovi rady vlády, kým oblasti implementácie týchto politik sú v kompetencii jednotlivých rezortov. Tento prístup je plne v súlade s mainstreamingom ľudských práv.*

Šírenie

20. Výbor odporúča zmluvnej strane sprístupňovať verejnosti správy v čase ich predkladania a zverejňovať stanovisko výboru v štátnom, prípadne v ďalších bežne používaných jazykoch.

Zodpovedné subjekty: *Periodické správy SR k medzinárodným dohovorom o ľudských právach sú publikované na internetovej stránke MZVaEZ SR (v slovenskom a v anglickom jazyku).*

Spoločný základný dokument

21. Poznmenávajúc, že zmluvná strana predložila základný dokument v roku 2002 (HRI/CORE/1/Add.120), výbor nabáda zmluvnú stranu predložiť aktualizovaný základný dokument v súlade s harmonizovanými usmerneniami o predkladaní správ podľa medzinárodných zmlúv o ľudských právach, predovšetkým tých, ktoré sa týkajú spoločného základného dokumentu prijatého na piatom zasadnutí orgánov založených zmluvami o ľudských právach, ktoré sa konalo v júni 2006 (HRI/GEN.2/Rev.6, kap. I).

Zodpovedné subjekty: MZVaEZ SR

Stanovisko MZVaEZ SR: MZVaEZ SR vypracuje aktualizovaný základný dokument v súlade s harmonizovanými usmerneniami o predkladaní správ podľa medzinárodných zmlúv o ľudských právach.

Následné opatrenia k záverečnému stanovisku

22. Podľa článku 9, odsek 1 dohovoru a pravidla 65 upraveného rokovacieho poriadku výbor žiada, aby zmluvná strana v lehote jedného roka od prijatia aktuálnych záverov poskytla informácie o následných opatreniach k odporúčaniam obsiahnutých v odsekoch 6, 8, 11 a 16.

Zodpovedné subjekty: MZVaEZ SR v spolupráci s nositeľmi úloh vyplývajúcich z uvedených odporúčaní

Stanovisko MZVaEZ SR: MZVaEZ SR v spolupráci s relevantnými nositeľmi úloh vypracuje informáciu o prijatí následných opatrení k odporúčaniam č. 6, 8, 11 a 16.

Osobitne dôležité odseky

23. Výbor dáva zmluvnej strane do pozornosti osobitnú dôležitosť odporúčaní v odsekoch 5, 12, 13 a 15 a žiada ju, aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe podrobne informovala o konkrétnych opatreniach na ich implementáciu.

Príprava nasledujúcej periodickej správy

24. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby predložila svoju 11. a 12. periodickú správu ako jeden dokument dňa 28. máju 2016, berúc do úvahy usmernenia pre dokument určený pre CERD prijatý výborom počas sedemdesiateho prvého zasadnutia (CERD/C/2007/1) a aby sa vyjadrila ku všetkým bodom uvedených v tomto záverečnom stanovisku. Výbor tiež vyzýva zmluvnú stranu rešpektovať hornú hranicu 40 strán pre rozsah správy k dohovorom a hornú hranicu 60 - 80 strán pre spoločný základný dokument (k tomu harmonizované usmernenia pre predkladanie správ obsiahnuté v dokumente HRI/GEN.2/Rev.6, kap. I, odsek 19).